

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XIII. (a) Idem in Concil. Lateran. const. XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

celebranda à catholicis fidelibus, non verò Gentilium more debent Christiani prophanis ludis, & spectaculis in ejus celebritate uti. Nee obstat quod de Davide, & Maria Moysis torore dicebamus, atque ex usu Essenorum referebamus; nam illi magno devotionis, & religionis zelo accensi, his modulationibus & salationibus uti fuerunt; in Ecclesia verò, ac ejus ministris laudes Deo canentibus præcavenda est nimia curiositas, aut vana fractio vocis. Unde proficitur Divus Bernardinus in meditationibus, cap. 11. Sape, inquit, ad sacrum ministerium vocem meam fregi, ut dulcius cantarem; & magis delectabar in vocis modulatione, quam in cordis compunctione. Et non esse in ecclesia canendum theatro modo, id est, corporis gestus exercendo, cavetur in cap. 1. 92. dist. Extravag. unic. hoc. tit. inter communes, & docuit D. Chrysostomus homil. 19. in caput 6. Divi Matthæi, ibi: Cum autem oratis, non gestibus corporis, nec clamoribus vocis, sed intentione optima voluntatis orationum vota reddamus. Similiter D. Thomas accepit D. Hieronymum relatum in dicto cap. 1. 92. dist. docetque reprehendisse eos, qui theatro more in Ecclesiis divinas laudes decantabant. Prosequuntur Fulcius de visit. lib. 1. cap. 26. Acumina in dicto cap. 1. 92. dist. Nec ad rem facit consuetudo in aliquibus Ecclesiis in festo S. Nicolai, & Innocentium recepta; nam ut Langrecrucius lib. 2. de vita & honest. canonic. cap. 22. refert, hujusmodi puerorum ludicrum spectaculum prohibitum fuit in Synodo Basili. sess. 21. & in meram ecclesiasticis ordinis contumeliam abiisse testatur Ballamon in can. 62. 6. Synodi. Lantdmeter. lib. 2. de veteri clerico, cap. 50. ad finem. Et Patres Concilii Salzburgen. tempore Gregorii X. ita statuerunt: Ad hoc quidam ludi noxi, quod vulgaris elocutio Episcopatus puerorum appellat, in quibusdam Ecclesiis exercentur adeo insolenter, ut nonnunquam enormes culpe, & damna gravia subsequantur ex ipsis: hos ludos in Ecclesiis, & à personis Ecclesiasticis de cætero fieri prohibemus, nisi forte parvi sexdecim annorum, & infra fuerint, qui hujusmodi ludos exercent. In dicto Concilio Basiliensi vocatur festum saturnorum, vel innocentium, aut puerorum, Beletus cap. 72. vocat fe-

stum Hypodiaconorum, quod à die sancti Stephani captum, ad octavam usque Epiphaniæ fuisse protogatum, testatur Guillel. Durant. lib. 7. rason. cap. 42. Est autem merito exagitatum à Gersonio tract. de ludo stultorum, alphab. 69. Theophil. 15. tom. in heteroc. spirit. punct. 8. in fine.

Et suprâ traditis lucem accipit textus in ^{10.} Exponitur can. 71. Synodi 6. in illis verbis: Eos, qui docentur ^{cap. 71. s. 7.} leges civiles, grati moribus uti non oportere, ^{nod. 6.} & nec in theatrum induci, nec eas, que dicuntur cylistra, peragere, vel præter usum communem sibi vestes induere, nec quo tempore disciplinam aggreduuntur, vel ad finem ejus perveniunt, vel ut in summa dicam, in ejus doctrina dimidio. Si quis autem deinceps hoc facere ausus fuerit, segregetur. Ex quibus deduci videtur, non omnibus clericis, & fidelibus prohiberi theatra adire, scenas, & ludos edere, aut larvas induere, sed tantum jus civile discantibus. Ergo non rectè in præsentibus clericis indistinctè prohibetur ludos theatrales edere, aut monstra larvarum inducere. Pro cujus canonis expositione sciendum est, Athenis plurimos ex adolescentibus sophistico quodam furore percitos, urbes, viasque tenere consuevisse, noviter advenientes sophistas magna ac splendida pompa deducentes, & exipientes, & alia quædam ludibria sophistis familiaria fecisse: que corruptela invaserat in illa Academiarum regina, quando legum disciplina ibi florebat, juxta quam illi qui legum erant disciplinam aggressuri, vel qui in medio, aut jam perfecti erant, cum magna quidem pompa, & vestium ornatu in theatrum deducebantur; sed quia exinde magna scandala, nec non & rixæ oriebantur, tam ex cylistris, id est, ludis ad modum pugnæ, quam ex vestium mutatione, prohibuerunt Patres, ne Græcorum more inter legum studiosos, seu candidatos hujusmodi cylistræ, aut ludi theatrales fierent; non tamen exinde colligitur, aliis clericis, aut fidelibus eos permitti; siquidem specialiter Patres de studiosis legum tenerunt, quia apud eos talis corruptela irreperat; notarunt Balsamon in eo canone, Cujacius ad titulum C. no filius pro patre, Cironius ad tit. de Magistr. & lib. 3. observ. cap. 1.

CAPUT XIII.

(a) Idem in Concil. Lateran. const. XIV.

VT clericorum mores, & actus in melius reformatur, continenter, & castè vivere studeant universi, præsertim in sacris ordinibus constituti, ab omni libidinis vitio præcaventes (b) maximè illo propter quod ira Dei venit in filios diffidentia, quatenus in conspectu omnipotentis Dei puro corde, ac mundo corpore valeant ministrare. Ne verò facilitas vitæ incentivum tribuat (c) delinquendi, statumimus, ut qui comprehensi fuerint incontinentiæ vitio laborare, prout magis, (d) aut minus peccaverint, puniantur secundum canonicas sanctiones, quas efficacius, & districtius præcipimus observari: ut quos divinus timor non revocat, temporalis saltem pœna cohibeat à peccato. [e] Si quis igitur hac de causa suspensus præsumperit celebrare divina, non solum ecclesiasticis beneficiis spoliatur, verum etiam pro duplici culpa perpetuò deponatur. Prælati verò, qui tales præsumperint in suis iniquitatibus sustinere, maximè obtentu pecuniæ, vel alterius commodi temporalis, pari subiaceant ultioni. Qui autem secundum [f] regionis suæ morem non abdicarunt copulam conjugalem, si lapsi fuerint, gravius puniantur, cum legitimo matrimonio possint uti.

NOTÆ.

NOTÆ.

1. (a) **I**dem.] Ita etiam legitur in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 2. & in ipso generali Concilio celebrato sub Innocentio III. anno 1215. de quo nonnulla notavi in c. 1. de summa Trinit.
- (b) *Maximè illo.*] Hanc partem de præpostera venere, & peccato hoc contra naturam, exponemus in cap. clerici, de excessibus Prælati.
2. (c) *Delinquendi.*] Quod valde exitiosum est, cum interit Republica, ne delicta maneat impunita, l. congrui 13. ff. de offic. Præsid. l. si à reo 70. §. final. ff. de fidejuss. l. locatio 9. §. quod illicitè §. ff. de publican. Facit Plato lib. 9. de legibus, ibi: *Quemadmodum in corpore, si quis hujusmodi est, quod reliquo corpori nocet, uti, ac scari patimur, ut membrorum aliquod potius quam totum corpus intreat: sic in Republica corpo-*

re, ut saluum totum sit, quicquid est postiferum, amputetur. Joannes XXII. in Extravag. unic. de penis: *Compescenda maiorum audacia, ut saltem pena formidine retrahantur à noxiis, sicque boni sectando virtutem, meliores effecti non cogantur cum illis perire.* Plura congestit perdoctus Dominus Joannes Solorzanus de parricidio cap. 1. & emblem. 71.

(d) *Magis, aut minus.*] Videlicet adultetium, stuprum, aut simplicem meretriciam committentes, de quibus agemus titulis sequentibus, ubi commentarium hujus textus dabimus.

(e) *Et quis igitur.*] Hæc pars propriè spectat ad titulum de cleric. excom. ministrante, ubi in cap. Apostolica §. eam exponemus.

(f) *Regionis sua morem.*] Id est, ut Græci faciunt, iuxta adducenda infra in cap. 1. de clericis conjugatis.

CAPVT. XIV.

Idem in eodem (a) Later. constit. XV.

A(b) crapula, & ebrietate omnes Clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent, & se vino, nec ad bibendum quispiam incitetur: cum ebrietas, & mentis inducat exilium, & libidinis provocet incencium. Unde illam abusum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo se obligant (c) potatores: & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices fecundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilem exhibuerit, nisi à superiore comonitus satisfaciatur, à beneficio, vel officio suo suspendatur.

NOTÆ.

1. (a) **L**ateranensi.] Cap. 15. ubi reperitur verba hujus textus, & in quarta collectione, sub hoc tit. c. 3. ex quibus codicibus transcripsit Raymondus.

(b) *Crapula.*] Crapula est cruda epula, quæ contingit cum tantum de cibo sumitur, ut naturalis calor decoquere non valeat: circa escam datur, sicut ebrietas ex vino. Divus Isidorus lib. 2. sentent. tit. 43. ibi: *Esca crapulam, potus ebrietatem generat.* D. Augustinus lib. 10. confessionum, cap. 31. *Ebrietas longe est à me, miserueris, ut longe fiat à me.* D. Athanasius in q. *Quid sit Christianus*, ibi: *Secundum naturam est temperantia in cibo, præter naturam crapula, supra naturam jejuniium.* D. Lucas cap. 21. vers. 34. ibi: *Cavete, ne forte graventur corda vestra in vino, & crapula;* ubi addit Nicol. à Lira: *Ex superfluitate cibi, & potus.* Prudentius in hymno post cibum:

Sed ne crapula ferveat, cavendum est;

Quæ sedem fidei cibi referant

Uisus ad congeriem coarctet intus.

ideo tam crapula, quam ebrietas clericis prohibetur in presenti, & in cap. non satis, de consecrat. dist. 5. ejus enim mala non minora sunt, quam quæ ex ebrietate oriuntur. D. Cyprianus epist. 25. de Fortum. idolis inserviente, sequentiâ fatetur: *Nec mirum si consilia nostra, aut Domini præcepta nunc abnuunt, qui Dominum negaverunt; stipes, & oblationes, & lucra desolant, quibus insatiabiles incubabant; & cœnis, atque epulis etiam nunc inhiant, quarum crapulam superflue in die cruditate vultabant, nunc manifestissime comprobantes, nec ante se religioni, sed ventris potius,*

& gustus prophanâ cupiditate servire. Plura Sanctorum Patrum, & Philosophorum placita congesterunt Jodocus Coccius lib. 7. thesauri fidei cathol. art. 7. Solorzanus emblem. 36. Et apud Ethnicos sacri ministri insignes abstinentiâ aut erant, aut videri affectabant. Nonnulla circa hoc de Flamine Diale, præsertim vetiâ etiam severissimè inebrietatione, habet Plutarchus q. Rom. 112. Mira sunt quæ de Aegyptiorum sacerdotibus post Porphyrium lib. 4. de abstinent. refert D. Hieronymus lib. 2. in Jeron. ibi: *Chremon Stoicus, vir eloquentissimus, narrat de vita antiquorum Aegyptiacæ sacerdotum, quod omnibus mundi negotiis, curisque postpositis semper in templo fuerint, & rerum naturas, causasque, ac rationes siderum contemplantis sint, nunquam mulieribus se miscuerint, nunquam cognatos, & propinquos, nec liberos quidem viderint ex eo tempore, quo cœpissent divino cultui deferre; carnisque vino se semper abstinerunt, propter tenuitatem sensus & vertiginem capitis, quod ex parvo cibo patiebantur, & maxime propter appetitum libidinis, quæ ex his cibis, ex hacque potione nascantur.*

(c) *Se obligant potatores.*] Consonant D. Augustinus sermone 231. ibi: *Plures in convivio suis irrident eos, qui minus bibere possunt, & per inimicam amicitiam adurare hortantur non erubescunt, ut potum amplius accipiant, quam oportet.* D. Basilus homil. ad ebriet. ibi: *Dimde potatione procedente eo veniunt, ut de augenda hæc insania certent, & de ebrietate per ambulationem contendant; cuius auctorem legi diabolum habent, victoriam vero præmissam peccatum.* D. Ambrosius de jejunio cap. 13. quæ longum esset adscribere, hæc tantum libet prælibare, ibi: *Unusquisque pugnas enarrat suis.*